

Autor : Hrvoje Oštrić
Yale University, USA
Department of Ethics, Politics, and Economics
hrvoje.ostric@yale.edu

UDK: 327(73):341.645

O PROMICANJU MEĐUNARODNE PRAVDE: SAD I MEĐUNARODNI KAZNENI SUD

Preveo s engleskog: Goran Pavlič

SAŽETAK

Međunarodni kazneni sud novo je međunarodno tijelo kojem je glavni cilj istraga i suđenje slučajeva genocida, ratnih zločina, te zločina protiv čovječnosti u zemljama članicama. Iako su Sjedinjene Američke Države u 2000. potpisale Rimski statut, međunarodnu povelju iz 1998. koja predstavlja osnovicu Međunarodnog kaznenog suda, Bushova vlada napravila je velik zaokret godinu dana kasnije, potpuno se ograđujući od svake ideje o suđenju Amerikancima izvan zemlje. Tekst analizira glavne argumente američke vanjske politike povezane s Međunarodnim kaznenim sudom, od navodne pristranosti Suda, te odnosa između Suda i Ujedinjenih naroda, pa sve do pitanja američkog suvereniteta. Također, ponuđena je i međunarodnopravna politička kritika nedavnih poteza američke vlade, koji štete i američkim nacionalnim interesima, i međunarodnoj sigurnosti.

KLJUČNE RIJEČI

Međunarodni kazneni sud, međunarodno pravo, ratni zločini, Sjedinjene Američke Države, diplomacija

1. UVOD

Od kraja Drugog svjetskog rata međunarodna je zajednica trebala osiguravati da ljudi, odgovorni za najveće humanitarne katastrofe - genocid, ratne zločine, te zločine protiv čovječnosti¹ - budu privedeni pravdi. Prvi sudovi koji su se bavili tim

pitanjima bili su sudovi za ratne zločine koje su uspostavili Saveznici u Nuernbergu i Tokyu. No, u sljedećih četrdeset godina države su napravile neznatan napredak u uspostavljanju neke vrste međunarodnog kaznenog suda koji bi se učinkovito bavio takvim zločinima. Tek nakon pokolja desetaka tisuća civila u Ruandi i na Balkanu u 90-ima, međunarodna je zajednica

¹ Međunarodno pravo definira genocid kao "djela počinjena s namjerom uništenja, u cjelini ili dijelovima, nacionalnih, etničkih, rasnih ili religijskih grupa kao takvih"; ratne zločine kao "stroge povrede Ženevske konvencije od 12. kolovoza 1949"; i zločine protiv čovječnosti kao "djela koja su počinjena kao dio raširenog ili sustavnog napada uperenog protiv ikoje civilne populacije: ubojstvo, istrebljenje, porobljavanje, deportacija, zlostavljanje, silovanje[...]" (Rimski statut, čl. 6, 8, 7)

uvidjela da se ratni zločini i genocid ne mogu učinkovito kazniti bez postojanja nadnacionalnog suda. Vijeće sigurnosti UN-a imenovalo je dva ad hoc tribunala s ograničenom jurisdikcijom nad područjima bivše Jugoslavije i Ruande, i to u Haagu u Nizozemskoj, i Aruši u Tanzaniji. Istodobno je Generalna skupština UN-a osnovala Konferenciju opunomoćenika za postizanje multilateralnog ugovora koji bi stvorio trajni sud za ratne zločine. Opunomoćenici su predložili statut i usvojili ga u Rimu 1998.g., osnivajući time Međunarodni kazneni sud (MKS) ("Historical Introduction", 2003). MKS je postao prvi međunarodni trajni sud s "moći vršenja vlastite jurisdikcije nad osobama odgovornima za najozbiljnije zločine od međunarodnog značaja" (Rimski statut, čl. 5).

Od Drugog svjetskog rata, SAD su predvodile napore u promicanju međunarodne pravde. Kad je 1945. usvojena Povelja UN-a, Saveznici su uključili i klauzulu o stvaranju suda koji bi posredovao u sporovima među državama (Međunarodni sud pravde, engl. International Court of Justice, ICJ, Povelja UN-a, pogl. XIV). SAD su također bile i najjači zagovornik stvaranja međunarodnih kaznenih sudova za bivšu Jugoslaviju i Ruandu početkom 90-tih. kako bi se osiguralo da ratni zločinci ne prođu nekažnjeno (Grossman, 2002). Međutim, stav aktualne američke administracije prema MKS-u ne slijedi tu logiku. Godine pregovaranja između SAD-ovih diplomata i MKS-ovih opunomoćenika propale su u svibnju 2002. kad je američki predsjednik George W. Bush objavio da se namjera SAD-a da ne postane članica MKS-a očituje i u potpisnoj listi Rimskog statuta (Boucher, 2002). Poslavši tu diplomatsku notu Generalnom tajniku UN-a, Bush je ustvari pokušao 'odpotpisati' potpis koji je Bill Clinton stavio na Rimski statut 2000. Tog istog dana, State Department objavio je izvješće u kojem nudi nekoliko argumenata

zašto bi pridruženje MKS-u bilo protiv nacionalnih interesa SAD-a. Međutim, u ovom radu tvrdim ne samo da su argumenti Busheve administracije odista manjkavi, nego i da SAD krše međunarodno pravo potkopavajući MKS svojim postupcima i time ugrožavaju međunarodnu sigurnost i napore za postizanje pravde. To ću pokazati pobijajući argumente koje je američka vlada iznijela u raznim službenim dokumentima i govorima te ispitujući relevantne međunarodne ugovore koje su SAD potpisale i prekršile.

2. ANALIZA PRIGOVORA SAD-A

Prvi argument koji je iznio stručnjak State Departmenta i bivši generalni tajnik NATO-a general Marc Grossman u svojem govoru u Centru za strateške i međunarodne studije u Washingtonu, jest da je "MKS institucija čiju moć nitko ne kontrolira". Prema Grossmanu, moć MKS-ovog tužitelja da sam inicira proces, ne odgovarajući pritom nijednoj državi ili instituciji izvan samog Suda, drastično ograničava ulogu Vijeća sigurnosti UN-a u održavanju međunarodne sigurnosti. No, Rimski se statut specijalno dotakao pitanja sustava kontrole unutar Suda uključujući klauzule o nadzoru koji sprovodi Vijeće sigurnosti. Stoga, jasno je vidljivo da Grossman griješi glede pitanja odgovornosti i zlouporabe ovlasti od strane Suda.

MKS je organiziran na način da nijedan dio Suda ne može funkcionirati bez nadzora nekog drugog dijela, i to upravo zato da se spriječi pokretanje političkog progona od strane tužitelja. Ured tužitelja treba prvo iznijeti materijalne dokaze predsudbenom vijeću MKS-a kako bi započeo s postupkom protiv osumnjičenika. Predsudbeno vijeće tada ovlašćuje tužitelja da pokrene postupak i optuži osumnjičenika (Rimski statut, čl. 15(3)). Slučaj se potom prosljeđuje sudbenom vijeću i osumnjičenom se

sudi; ako se proglašeni krivim, može se žaliti prizivnom vijeću Suda. Htio bih skrenuti pažnju na činjenicu da svaki sudac Međunarodnog kaznenog suda može biti član samo jednog od gore navedena tri vijeća (Rimski statut, čl. 39(2)) pa je tako svako vijeće nezavisno od ostalih, što osigurava nepristranost odluka. Skupština država članica (engl. Assembly of State Parties), koja predstavlja svaku zemlju koja je ratificirala Rimski ugovor te time tvori svojevrsni "parlament" MKS-a, bira suce, a oni moraju potjecati iz svih geografskih područja, biti vrhunski pravni stručnjaci u vlastitom polju te predstavljati različite pravne sustave (Rimski statut, čl. 36(8)).

Trenutni sastav Sudaca MKS-a odražava takav sustav kontrole. Suci dolaze iz zemalja s međunarodno uvažanim političkim i pravnim sustavima, kao što su Francuska, Južna Koreja, Irska, Velika Britanija, Njemačka, Kanada i Finska. Povrh toga, glavni tužitelj Suda je Argentinac Luis Moreno-Ocampo, gostujući profesor na američkim sveučilištima Stanford i Harvard ("Organs of the Court", 2003). Sudska postupanja su pod stalnim nadzorom predsjedništva koje biraju suci i Skupština država članica (Rimski statut, čl. 38(3), 46(2)). Dovodeći u pitanje profesionalizam i neutralnost MKS-ovog osoblja, SAD dovode u pitanje kredibilitet i dobre namjere svojih dugogodišnjih partnera i NATO saveznika.

Skupština država članica također se osvrnula na Grossmanovu brigu o ulozi Vijeća sigurnosti UN-a pri MKS-u. Ponajprije, Vijeće sigurnosti može, djelujući sukladno Poglavlju VII Povelje UN-a, navesti slučajeve potencijalnih ratnih zločina tužitelju (Rimski statut, čl. 13(b)). To rješava sve moguće sumnje SAD-a da bi neki ratni zločinci mogli proći nekažnjeno, budući da bi Vijeće sigurnosti moglo intervenirati u slučaju da tužitelj ne želi sam pokrenuti neki proces. Nadalje, prema članku 16 Rimskog statuta, Vijeće sigurnosti može zahtijevati

da Sud ne progoni određenu osobu 12 mjeseci, ako bi progon predstavljao prijetnju međunarodnoj sigurnosti. Budući da se taj zahtjev može beskonačno obnavljati, Vijeće sigurnosti zapravo može spriječiti MKS-ov progon bilo koje osobe u svijetu. Iz ova dva primjera postaje jasno da Vijeće sigurnosti ima gotovo neograničenu moć u MKS-u, što proturječi izjavama Busheve administracije.

Naravno, američkoj je vladi jasno da Vijeće sigurnosti kao cjelina ima značajnu moć nad sudom, ali nijedna pojedina zemlja u Vijeću sigurnosti, kao npr. SAD, ne može po vlastitom nahođenju zaustaviti proces nad određenim pojedincem. SAD bi svakako htjele da svaki pojedini pokušaj progona posebno odobri Vijeće sigurnosti (budući da SAD imaju pravo veta, te bi mogle zaustaviti nepoželjne tjeralice, tj. tjeralice protiv vlastitih generala), ali bi javno zauzimanje za takvo uređenje uvelike štetilo njihovom međunarodnom ugledu nepristrane zemlje. Umjesto toga, američka je vlada je posegnula za gore navedenom manjkavom argumentacijom, koristeći ju za zavaravanje javnosti.

Sljedeći problem koji je naveo američki State Department, ovog puta u biltenu o MKS-u iz svibnja 2002., je bojazan da će MKS progoniti nedefinirane "zločine agresije" ("State Department-ICC", 2003). U tom bi slučaju Međunarodni kazneni sud, bez ikakvog nadzora, mogao definirati "agresiju" kako god želi i suditi osobama za taj zločin. Iako je istina da je zločin agresije još uvijek nedefiniran u Rimskom statutu, u Statutu također stoji da će "vršiti jurisdikciju nad zločinom agresije kad se usvoji klauzula koja će definirati zločin, u skladu s člancima 121 i 123" (Rimski statut, čl. 5(2)). To znači da dok Rimski statut amandmanima precizno ne riješi to pitanje (čl. 121 i 123), tužitelj ne može početi s procesom protiv čina agresije. Čak i kad bi se SAD pridružile MKS-u, a Rimski se statut potom izmijenio suprotno

američkim očekivanjima, SAD se, prema članku 121(6), mogu povući iz Rimskog ugovora bez ikakvih posljedica.

Na posljetku, američka vlada istakla je da Međunarodni kazneni sud zapravo prijeti suverenitetu SAD-a jer Sud ima moć vršenja jurisdikcije čak i prema građanima država koje nisu njegove članice (Grossman, 2002). Drugim riječima, Sud koji Sjedinjene Američke Države ne priznaju ima ovlast uhititi, suditi i optužiti građane SAD-a. Smatram, međutim, da ovaj argument ne stoji iz više razloga. Ponajprije, budući da svrha MKS-a nije zamijeniti nacionalne pravosudne sustave, već ih nadopuniti, vrlo je mala vjerojatnost da se neki predmet direktno stavi na razmatranje Sudu, pogotovo u slučaju građana SAD-a. Ako se državljanin SAD-a nalazi u zemlji koja je ratificirala Rimski statut i tamo počini ratni zločin, slučaj bi trebao pripasti tamošnjem sudu (Rimski statut, čl. 17(1)). No, kako SAD uvijek potpisuju "ugovore o vojnom statusu" (engl. Status of Forces Agreements, SOFA) sa svim zemljama u koje šalju svoje oružane snage, osumnjičenci bi bili predani američkim sudovima, baš kao što je i sadašnja praksa (Rimski statut, čl. 90(4)). Pri jednom saslušanju pred Odborom za vanjske poslove američkog Senata konstatirano je "kako bi u slučaju da SAD pristupi ugovoru, svi SOFA ugovori bili derogirani ("Protecting American servicemen", 2000). Ipak, to je nemoguće uzmemo li u obzir Rimski statut; mogućnost prenošenja jurisdikcije na MKS postoji samo u slučaju da su o tome SAD donijele "odluku na nacionalnoj razini" "u svrhu štice osobe pred kaznenom odgovornošću" ili "ako se postupci ne vode, ili se nisu proveli, nezavisno i nepristrano" (Rimski statut, čl. 17(2)). Uzimajući u obzir međunarodni kredibilitet američkog pravosudnog sustava, logično bi bilo isključiti mogućnost

pojavljivanja takve situacije.

Ipak, moramo razmotriti još jedan vid jurisdikcije Suda nad građanima zemalja koje nisu članice Rimskog statuta. Standard je međunarodnog prava da ako stranac počini zločin u inozemstvu, sudi mu se pred stranim sudom (koji vrši takozvanu "teritorijalnu jurisdikciju") po zakonima te zemlje². Stoga, ako zemlja koja započne proces protiv neke osobe prenese jurisdikciju na MKS, to ne povređuje prava američkih sudova jer ih oni nisu niti imali u trenutku pokretanja procesa! Pod pretpostavkom da SOFA ili sličan ugovor o izručivanju nije potpisan, jurisdikciju nad američkim građanima koji počine zločin u inozemstvu imaju jedino sudovi države u kojoj se zločin i dogodio. Stoga, ako se tvrdi da MKS ograničava suverenitet SAD-a zbog toga što može suditi američkim građanima, mora se također priznati da i druge zemlje ograničavaju američki suverenitet, jer one isto tako mogu suditi građanima SAD-a (naravno, ako oni počine zločine na stranom tlu). Ako se SAD isključivo iz tog razloga ne žele uključiti u MKS, trebale bi jednako tako prekinuti diplomatske odnose sa svim zemljama svijeta.

No, suprotno tome, američki State Department potvrđuje svoje namjere promicanja "stvarne pravde", čak i bez potpisivanja Rimskog statuta (Grossman, 2002). Obećaje pritom da će SAD nastaviti sa svojom ulogom svjetskog lidera, kao što se pokazalo pri osnivanju Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY) te "podupirati politički, financijski, tehnički i logistički svaku post-konfliktnu državu koja vjerodostojno nastoji ostvariti domaće humanitarno pravo". No, nedavne odluke SAD-a upućuju upravo na suprotno. Vijeće sigurnosti UN-a odlučilo je zatvoriti ICTY 2008. "zahvaljujući jakom pritisku Busheve vlade, koja daje gotovo četvrtinu godišnjeg

² Naravno, uvijek postoji mogućnost izručenja u vlastitu državu, ali se to rijetko primjenjuje u slučajevima nasilnih zločina protiv građana države u kojoj se stranac zatekao.

proračuna Suda, koji sada iznosi 120 milijuna dolara, a ima malo podrške za takve međunarodne sudove” (Simmons, 2003). To jasno pokazuje da SAD ne podržavaju ideju međunarodnih kaznenih sudova, kako na razini principa, tako i financijski. Prema Marlise Simmons, ICTY je trenutno prisiljen ubrzati postupke i već se mogu vidjeti poražavajući rezultati pregovaranja i pogodbi umjesto suđenja; nekoliko srpskih ratnih zločinaca dobilo je tek po 6 godina zatvora, u direktnoj suprotnosti prethodnom pravilu o dosuđivanju najmanje dvadesetogodišnjeg zatvora. No još je važnija poruka koju SAD šalju svijetu: “Mi smo spremni pregovarati s počiniteljima genocida i brojnih masakara civila, s ljudima kao što su Radovan Karadžić ili Slobodan Milošević”.

Ukratko, ili stvarno nema racionalnog razloga da se SAD ne pridruže MKS-u, ili taj razlog State Department još nije primjereno iznio. Najjači argumenti SAD-a - nedostatak nepristranosti sudaca, »fantomska» klauzula o agresiji, uloga Vijeća sigurnosti i ograničenja suvereniteta - jednostavno ne opravdavaju protivljenje Sudu. No, bez obzira na logiku koja stoji iza njihova protivljenja, SAD imaju pravo ne ratificirati Rimski ugovor, baš kao i svaka druga suverena država. Međutim, nemaju pravo aktivno raditi protiv Suda i potkopavati njegov autoritet, kršeći time međunarodno pravo i destabilizirajući međunarodnu sigurnost.

3. MEĐUNARODNO PRAVO I VANJSKA POLITIKA

Prema Bečkoj konvenciji o međunarodnom ugovornom pravu iz 1969., regulatornom dokumentu za sve ostale bilateralne i multilateralne sporazume, SAD krše najstarije načelo međunarodnog prava: *pacta sunt servanda*. U članku 18 Bečke konvencije stoji da je “država

obvezna susprezati se od djelovanja koja bi poništila objekt i svrhu ugovora kad: a) je potpisala ugovor...” Iz toga slijedi da SAD ne smiju raditi protiv Rimskog ugovora, budući da su još uvijek njegova potpisnica (“Multilateralni ugovori”, 2003). No, SAD rade upravo to, ucjenjujući druge zemlje kako bi prekršile Rimski statut i odbijajući suradnju sa Sudom. Prema međunarodnom pravu, kad država potpiše ugovor, pokazuje time dobru volju i pristanak na to da ne radi protiv njega; kad država ratificira ugovor, mora se podrediti svim njegovim stavkama.

Prvi način na koji SAD rade protiv Rimskog statuta je podupiranje Zakona o zaštiti pripadnika američkih vojnih snaga (engl. American Service-Members’ Protection Act, ASPA) iz 2002. Uz uspostavljanje nekih legitimnih pravnih ograda, poput npr. klauzule o financijskom nepodupiranju Suda, ASPA sadrži članak koji zabranjuje ekstradiciju stranaca MKS-u (ASPA, odj. 2004(d)). To očito narušava obveze koje su SAD preuzele potpisujući Rimski statut, budući da direktno sprečava napore Suda u kažnjavanju ratnih zločinaca. ASPA također ovlašćuje predsjednika SAD-a na “upotrebu svih potrebnih i primjerenih sredstava da bi se oslobodila svaka osoba opisana u pododjeljku (b) koja je zadržana ili pritvorena od strane ili na zahtjev MKS-a” (ASPA, odj. 2008(a)). To direktno ugrožava međunarodnu sigurnost, budući da zapravo uključuje mogućnost intervencije američkih snaga u Nizozemskoj, gdje se sud nalazi. Zbog agresivnosti jezika kojim je zakon ASPA pisan, međunarodni su ga pravници čak prozvali “Zakon o invaziji na Haag” (Borger, 2001).

Povrh toga, od lipnja 2003., SAD potpisuju posebne Bilateralne sporazume o imunitetu (engl. Bilateral Immunity Agreements, BIAs), takozvane «sporazume o neizručivanju», sa zemljama članicama MKS-a. Sporazumi o neizručivanju

zabranjuje zemljama koje ih potpišu izručiti građane SAD-a MKS-u u slučaju da Sud protiv njih podigne optužnicu. Američka vlada smatra to djelovanje u skladu s člankom 98(a) Rimskog statuta, u kojem stoji da "Sud ne smije postaviti zahtjev za predaju ili pomaganje zemlji ako bi to od nje tražilo da djeluje protiv međunarodnopravnih obveza koje se tiču te zemlje". Ovdje je svakako važno primijetiti da SAD pozivaju države potpisnice sporazuma o neizručivanju da poštuju međunarodno pravo, u prvom redu Bečku konvenciju o međunarodnom ugovornom pravu, te daju američkim sudovima prednost pred MKS-om, a u isto vrijeme SAD ne postupaju sukladno toj istoj konvenciji.

Možemo to nazvati bezočnim lice-mjerjem, ali to nije protivno zakonu. Ono što sporazume o neizručivanju čini nelegalnim je činjenica da SAD prisiljava druge zemlje da krše Rimski ugovor time što građanima određenih zemalja daje imunitet. To jasno narušava "objekt i svrhu" Rimskog ugovora i njegova članka 27(2): "Imuniteti ili specijalna postupovna pravila koja se mogu ticati službenog položaja osobe, bilo u nacionalnom ili međunarodnom pravu ne sprečavaju Sud da vrši svoju jurisdikciju nad tom osobom". U tom smislu, činjenica da je netko građanin SAD-a ne bi trebala imati značaja za jurisdikciju Suda. Suprotno tome, sporazumi o neizručivanju uspostavljaju imunitete i aktivno pozivaju zemlje članice MKS-a da djeluju u suprotnosti s člankom 27(2). Takvi zahtjevi SAD-a zasigurno spadaju u kršenje "objekta i svrhe" Rimskog statuta, istaknuto u članku 18 Bečke konvencije, čime postaju suprotni međunarodnom ugovornom pravu, tj. nelegalni.

Sporazumi o neizručivanju također ugrožavaju međunarodnu sigurnost i bacaju sjenu na položaj SAD-a kao stalne članice Vijeća sigurnosti, budući da pokazuju da SAD uopće nisu zainteresirane za svijet

kao mirnije mjesto. U lipnju 2002. SAD su prijetile da će uložiti veto na rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a o produženju boravka mirovnih snaga u BiH (BBC, 2002). Razlog za takvu prijetnju bio je strah da bi američkim mirovnim snagama mogao suditi MKS, budući da je Bosna potpisnica Rimskog statuta. Ovaj čin SAD-a u očitoj je suprotnosti s uvjerenjem State Departmenta da "Vijeće sigurnosti UN-a ima primarnu odgovornost u očuvanju međunarodnog mira i sigurnosti" (Grossman, 2002). Ovdje su SAD opet djelovale protivno svojoj ulozi u Vijeću sigurnosti u održavanju međunarodnog mira i ugrozile sigurnost regije, koliko se god to čini nevjerojatnim, kako bi sačuvale svoje vojnike od mogućih optužbi za ratne zločine. Nedavni slučaj Liberije čak može poslužiti kao bolji primjer. Vijeće sigurnosti nije uopće moglo izglasati rezoluciju o slanju mirovnih snaga u Liberiju, budući da su SAD umetnule "skrivenu klauzulu" kojom su tražile da njihove snage budu trajno (!) izuzete od dosega MKS-a (LCHR, 2003). SAD su time paralizirale jedino tijelo koje može zakonski djelovati silom u promicanju svjetskog mira, što definitivno nije način igranja "vodeće uloge u ispravljanju pogrešaka", što je Grossman postavio kao misiju SAD-a.

SAD su također iskoristile svoj utjecaj u Vijeću sigurnosti u pokušaju donošenja rezolucije koja bi lišila neke ratne zločince kaznene odgovornosti pred MKS-om i omogućila ostalima "bijeg bez kažnjavanja" (Elsea, 2003:5). Ovo, također, očito nije način "promoviranja stvarne pravde" (Grossman, 2002). Moramo uzeti u obzir i humanitarnu pomoć koju SAD povlače iz zemalja koje ne potpišu sporazume o neizručivanju. Američka vlada prijetila je obustavom razvojnih programa u Nigeriji, ukinućem strane pomoći Hrvatskoj te napuštanjem humanitarnih poticaja na Karibima (Roth, 2003). To je samo nekoliko primjera sankcija koje će SAD nametnuti

desecima slabih i nerazvijenih zemalja ako ne popuste pred zahtjevima za potpisivanje ugovora o neizručivanju. Ovi zahtjevi SAD-a opasni su na dvije razine. Kao prvo, upotreba humanitarne pomoći kao sredstva političke ucjene protiv svih je principa UN-a i nedopustiva je u 21. stoljeću, pogotovo za zemlju poput SAD-a. Također, ti zahtjevi stvaraju antiameričke stavove diljem svijeta, što nikako ne može pogodovati američkoj sigurnosti, te tako predstavljaju paradoks u strategiji američke vlade.

Nakon skandala mučenja zatvorenika u zatvorima Abu Ghraib i Guantanamo Bay, koji su pokazali kako su i SAD sposobne kršiti temeljne norme “zakona uljuđenih nacija”, logično je bilo očekivati da će američka vlada pokušati reafirmirati svoju ulogu glavnog zaštitnika ljudskih prava. Ipak, to se nije dogodilo. Umjesto toga, Bushova je administracija iskoristila dva slučaja zlostavljanja zatvorenika kako bi pokazala da može istražiti povrede ljudskih prava sama te suditi svojim vojnicima pred vlastitim sudovima, tvrdeći pritom da Sjedinjenim Državama nije potreban međunarodni sud koji bi se bavio takvim problemima. No, upravo taj argument vrlo se lako može okrenuti na drugu stranu. Činjenica da su SAD sposobne nositi se s vlastitim vojnim zlostavljanjima trebao bi biti argument za, a ne protiv Suda. Naime, vjerojatnost da će MKS propitivati američku nepristranost bila bi manja ako su SAD zaista sposobne vojnim zlostavljanjima suditi kod kuće te bi utoliko ratifikacija Rimskog statuta bila win-win potez. SAD bi, kao prvo, pokazale kako im je ipak stalo do promicanja međunarodne pravde, a u isto vrijeme bi bile sigurne da ako pošteno odrade suđenja svojim vojnicima, neće

nikada biti optužene za pristranost što se tiče vlastitih građana.

Međutim, u protekle dvije godine Bushova administracija nije polagala previše pažnje pitanju MKS-a. Umjesto toga, potisnula ga je iza svih pitanja s kojima se sad mora nositi, kao što su demokratizacija Iraka, nastavak boravka u Afganistanu i krhki pregovori s Iranom i Sjevernom Korejom. U trenutku kad SAD vode rat na tuđem teritoriju i smišljaju daljnje vojne operacije protiv “osovine zla”, pitanje međunarodnog suda ne čini se kao prva točka dnevnog reda.

4. ZAKLJUČAK

Kao zaključak, ponovno ću konstatirati kako izneseni argumenti američke administracije ne uspijevaju dokazati zašto bi MKS bio prijetnja SAD-u. Djelovanja SAD-a prema MKS-u su po međunarodnom ugovornom pravu nelegalna, a istovremeno i protiv temeljnih principa i vrijednosti UN-a. Ta vrsta jednostranosti ugrožava međunarodni mir umjesto da ga postiže, ometa vladavinu međunarodnog prava umjesto da ju promiče, te udaljava zemlje od SAD-a umjesto da ih približava. George Washington je napisao da “je istinsko provođenje pravde najčvršći stup dobre države”; ta rečenica uklesana na pročelje Saveznog suda u New Yorku potvrđuje kako su SAD u potpunosti prigrlile taj princip. Jednako tako, istinsko provođenje međunarodne pravde je najčvršći stup bolje i sigurnije globalne zajednice. No, u svijetu gdje jedna država određuje definiciju međunarodne pravde, smisao riječi “pravda” nepovratno se gubi. ■

☐ Literatura:

- BBC. "UN seeks to break Bosnia impasse." *World – Americas*. URL: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/americas/2069059.stm> (28. 6. 2002; 19.11. 2003.).
- Borger, Julian . "Bush battles Congress for UN arrears." *Guardian [UK]*. URL: <http://www.guardian.co.uk/print/0,3858,4240680-103681,00.html> (17. 8. 2001; 5. 12. 2003.).
- Boucher, Richard. Under Secretary of State for Arms Control and International Security. U.S. Department of State. "International Criminal Court: Letter to UN Secretary General Kofi Annan." *American Foreign Policy and the International Criminal Court*. URL:<http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2002/9968.htm> (6. 5. 2002; 15. 11. 2003.).
- Elsea, Jennifer (2003) *International Criminal Court: overview and legal issues*. New York: Novinka Books.
- Evans, Graham (1998) *The Penguin Dictionary of International Relations*. London: Penguin Books.
- Grossman, Marc. U.S. Department of State. Remarks to the Center for Strategic and International Studies. *American Foreign Policy and the International Criminal Court*. URL: <http://www.state.gov/p/9949.htm> (6. 5. 2002; 15. 11. 2003.).
- International Criminal Court. Assembly of States Parties (2003) "Rome Statute of the International Criminal Court." *International Criminal Court – Basic Documents*. URL:[http://www.icc-cpi.int/library/basicdocuments/rome_statute\(e\).html](http://www.icc-cpi.int/library/basicdocuments/rome_statute(e).html) (29. 10. 2003.).
- International Criminal Court (2003) "Historical introduction." *ICC at a glance*. URL: <http://www.icc-cpi.int/php/show.php?id=history> (25. 10. 2003.).
- International Criminal Court (2003) "Organs of the Court." *ICC at a glance*. URL:<http://www.icc-cpi.int/php/show.php?id=organs> (25. 10. 2003.).
- Lawyers Committee for Human Rights. "Security Council Authorizes Deployment of Multinational Force to Stabilize Liberia." *Media Alert*. URL: http://www.lchr.org/media/2003_alerts/0804.htm (4. 8. 2003; 19. 11. 2003.).
- Roth, Kenneth. Human Rights Watch. "Letter To Colin Powel on US Bully Tactics Against International Criminal Court." *Global Policy Forum – International Justice*. URL:<http://www.globalpolicy.org/intljustice/icc/2003/0701bully.htm> (30. 6. 2003; 19. 11. 2003.).
- Simmons, Marlise. "Plea Deals Being Used to Clear Balkan War Tribunal's Docket." *New York Times*. Front Page – A1, 18. 11. 2003.
- United Nations (2003) "Charter of the United Nations." *About the United Nations – Main Documents*. URL: <http://www.un.org/aboutun/charter/> (29. 10. 2003.).
- United Nations (2003) "Multilateral Treaties Deposited with the Secretary-General – 10. The Rome Statute of the International Criminal Court" *United Nations Treaty Collection*. URL: <http://untreaty.un.org/ENGLISH/bible/englishinternetbible/partI/chapterXVIII/treaty10.asp> (28. 10. 2003.).
- United Nations. "Vienna Convention on the Law of Treaties." *International Law Commission*. URL: <http://www.un.org/law/ilc/texts/treaties.htm> (27. 1. 1980; 15. 11. 2003.).
- United States. Bureau of Political-Military Affairs. *American Service-Members' Protection Act*. URL: <http://www.state.gov/t/pm/rls/othr/misc/23425.htm> (30. 7. 2002; 15. 11. 2003.).
- United States. Department of State. *The International Criminal Court*. Fact Sheet. URL: <http://www.state.gov/s/wci/fs/2002/9978.htm> (6. 5. 2002; 15. 11. 2003.).
- United States. Hearing before the Senate Committee on Foreign Relations. *The International Criminal Court: Protecting American Servicemen and Officials from the Threat of International Prosecution*. URL: http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=106_senate_hearings&docid=f:67980.wais (14. 6. 2000. 15. 11. 2003.).

ON UPHOLDING INTERNATIONAL JUSTICE: THE U.S. AND THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT

SUMMARY:

The International Criminal Court is a new international body constituted with the aim of prosecuting and trying cases of genocide, war crimes, and crimes against humanity. Although in 2000 the United States signed the 1998 Rome Statute, which is the foundation of the International Criminal Court, the Bush Administration took a radically different position the following year, protecting itself from any idea of trying American citizens abroad. This text analyses the main U.S. foreign policy arguments pertaining to the ICC, from the alleged impartiality of the Court and the relationship between the Court and the United Nations, to the question of American sovereignty. In addition, the text offers an international legal and political critique of the recent U.S. policy actions, which harmed both American national interests, as well as international security.

KEY WORDS 🔑

International Criminal Court, international law, war crimes, United States, diplomacy